

Řeč a mluva / Mluva a řeč

V obecném zvyku se dost běžně zaměňují nebo aspoň náležitě od sebe nerozlišují ve významu slova „řeč“, „mluva“, a také „jazyk“. (Většina nesnází pochází už ze staré řečtiny, jsou spjaty zejména s mnohovýznamnými slovy *legein* a *logos*.) Ve filosofii musí být naším zájmem využít podobné okolnosti tím, že pro každé slovo upřesníme jeho význam pojmově. Poměrně snadné to je v případě pojmového rozlišení slov „jazyk“ a „mluva“: různým jazykům je společné to, že se jimi promlouvá či mluví; jednotlivé jazyky jsou tedy jen různými způsoby, jak lze mluvit či promlouvat. Poněkud nesnadnější je pojmové rozlišení slova „řeč“ od slova „mluva“. Přesto se tu otvírá jedna skvělá možnost, jak se opřít o konkrétní jazyk např. v případě češtiny. Vypadne-li nám z nějaké technické příčiny zvuk při sledování televizního programu, vidíme, že tam někdo mluví, ale neslyšíme (tj. nerozumíme), co říká. Slovem „řeč“ je proto vždy zároveň s „mluvením“ míněn také význam, smysl toho, „o čem“ se mluví, tj. o čem je řeč. Naproti tomu „mluvením“ rozumíme jen vnějšek jazykového projevu, tedy hlavně zvuky a zčásti i gestikulaci. – Na druhé straně je ovšem třeba mít na paměti, že aktivní užití jazyka, tj. promluvení, zdaleka není jen otázkou „zvnějšnění vnitřního“, jakéhosi „převedení“ myšlenky do zvukové nebo písemné podoby.

(Písek, 111225-2.)